

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU

formujúca myseľ i srdce

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudby

Nám. A. Hlinku 56, 034 01 Ružomberok

Posudok na habilitačnú prácu Mgr. Renáty Kočišovej, PhD.

Názov práce:

Historické a kultúrne východiská Mestskej hudobnej školy v Prešove. Vývoj miestnej spolkovej činnosti a osobnosti hudby (1850-1950)

Habilitačná práca Mgr. Renáty Kočišovej, PhD. prináša zaujímavý a ucelený pohľad na hudobné dianie a vzdelávanie v meste Prešov v priebehu sto rokov (1850-1950). Osobitným zameraním práce je popis etablovania a rozvíjania Mestskej hudobnej školy v Prešove, ktorá sa v náročných spoločensko-politických a mnohonárodnostných podmienkach vďaka významným hudobným pedagógom úspešne vyvíjala. Keďže v čase spracovávania uvedenej problematiky si táto hudobná inštitúcia, v súčasnosti nesúca názov Základná umelecká škola M. Moyzesa, pripomenula významné jubileum – sté výročie od svojho vzniku, výber témy je nanajvýš aktuálny, prínosný a nepopierateľne významný.

Celková štruktúra práce je logická, premyslená a vyvážená. Obsah práce je štruktúrovaný do vzájomne nadväzujúcich častí. V prvých dvoch kapitolách sa Autorka venuje vplyvu európskeho zborového hnutia na zakladanie a činnosť hudobných spolkov v Košiciach a Prešove od druhej polovice 19. storočia do prvej polovice 20. storočia, zároveň bližšie popisuje situáciu, kedy na snahy nemeckej menšiny Prešova nadviazala maďarská vzdelaná vrstva obyvateľstva. Približuje pôsobenie prešovského spolkového hnutia a vyučovanie hudobných predmetov na prešovskom kolegiálnom učiteľskom ústave, teologickej akadémii, kolegiálnom gymnáziu a dokonca aj na právnickej akadémii Dištriktuálneho evanjelického kolégia. Mimoriadnym prínosom tohto obdobia sa stalo pôsobenie Karola Szeredaya, Karla Therna a Bélu Kéléra - významných absolventov prešovského kolégia a členov Széchenyiho kruhu, z ktorého vzišla aj jedna z najstarších hudobných škôl mesta Prešov. Po vzniku Československej republiky hudobné aktivity prevzali československé a slovenské spolky v duchu slovanskej vzájomnosti, pričom ich spoločným znakom bolo nielen zborové a orchestrálne hnutie, ale predovšetkým šírenie hudobnej vzdelanosti v rámci verejných hudobných škôl, ktoré mali okrem koncertnej činnosti podchytiť hudobný talent u detí a mládeže. Autorka sa venuje aj izolovanej zberateľskej činnosti (zberu ľudových piesní) vo východoslovenskom okruhu. Posledné dve kapitoly práce sa venujú etablovaniu samotnej

Mestskej hudobnej školy v Prešove, jej vývoju, úspechom i ťažkostiam a predstavuje štvoricu významných osobností - Mikuláša Moyzesa s manželkou Máriou, Josefa Brabca a Michala Vileca, ktorí boli nielen významnými umelcami, ale súčasne kvalitnými pedagógmi, úspešnými manažérmi, ba dokonca skladateľmi, čo svedčí o skutočne veľkých nárokoch, kladených na postavenie hudobníka vo vtedajšej spoločnosti.

Otázka terminológie je jasná, metodologická a metodická stránka práce je na veľmi dobrej úrovni a plne zodpovedá štandardom kladeným na tento typ práce. Vytýčenie cieľa, stanovenie problémov a úloh, výber metód ako aj identifikácia pojmov sú správne. Analýza získaných poznatkov je podrobná a účinná, syntéza je zrozumiteľná a adekvátne. Na niektorých miestach práce – zrejme pod vplyvom obrovského množstva historických faktov a informácií – sa tieto stávajú menej prehľadnými a čitateľ sa v nich môže občas strácať (niektoré informácie sa na viacerých miestach opakujú, resp. zdvojujú).

Habilitačná práca vychádza z nesmierne bohatej domácej i zahraničnej literatúry a stavia aj na predošlých vedeckých skúsenostiach Autorky v danej oblasti. Mimoriadne vzácne je pramenné bádanie Dr. Kočišovej v početných domácich i maďarských archívnych či knižničných fondoch, ktoré sa stalo významným zdrojom informácií a dopĺňania známejších faktov (špecifickým „sprievodcom“ spracovania témy sa stal aj osobný fond hudobného vedca a Prešovčana doc. PhDr. Františka Matúša, CSc.). Potvrdzujú to zaujímavé, priamo do textu zaradené dobové fotografie. Citačná norma je jednotná a dodržaná podľa všeobecne prijatých zásad, kvalitu práce potvrdzuje aj bohatý poznámkový aparát.

Napriek kvalitnému obsahu je grafická stránka práce poznačená nie vždy presvedčivou stylizáciou ako aj množstvom formálnych chýb, preklepov, nesprávneho používania interpunkčných znamienok (predovšetkým čiarok) a medzerníkov. Rušivo pôsobí aj častá prítomnosť jednopísmenových predložiek na konci riadkov a nesprávne skloňovanie slovného spojenia hra na (nejakom) hudobnom nástroji, ktoré sa spája s lokálom (napr. *hra na organ* namiesto *hra na organe* – s. 63, 85, 86, 91, 100; *hra na husle* namiesto *hra na husliach* – s. 24, 50, 100 a podobne). V práci sa vyskytuje aj nesprávne používanie malých písmen namiesto veľkých (*dolnokubínčana, popolcovú stredu* – s. 30; *leopolda kohouta* – s. 150 pri publikácii Kopčáková, 2019 a podobne) či samotných základných tvarov (*hudobnícke telesá* namiesto *hudobné telesá* – s. 11; *kňazský* namiesto *kňazský* – s. 28; *pozdnom* namiesto *neskorom* – s. 63; *Brabcovi* namiesto *Brabcovci* – s. 124 a podobne). Vyskytuje sa tu aj niekoľko nepresností z nepozornosti (poznámka č. 41 je identická ako začiatok poslednej vety druhého odseku na s. 36: *V osemdesiatych rokoch 19. storočia začal vyučovať aj maďarsky*), alebo napr. nesprávne priradenie slov (prvá časť vety *Bol pokrstený ako páter Jozef...* na s. 63 je nesprávna, lebo františkán Jozef Kapistrán Pospěch bol pokrstený ako Jozef, pátrom sa stal v dospelosti a v súvislosti so vstupom do rehole prijal meno Kapistrán).

Hlavným cieľom práce bola analýza procesuálneho hudobného života Prešova, ktorý ovplyvnil vznik a jestvovanie prešovskej inštitucionálnej Mestskej hudobnej školy v širšom kontexte, teda na pozadí spoločensko-politických zmien a národno-etnického zloženia obyvateľstva šarišskej metropoly. Čiastkovými cieľmi bolo poukázať na významné osobnosti,

ktoré boli súčasťou spolkových, školských či pedagogických aktivít v období jedného storočia a ktoré výraznejšie zasiahli do vývoja hudobného školstva a hudobného života v rámci monarchie i novovytvoreného štátu. Okrem toho chcela Autorka poukázať na simultánne chody udalostí a zaradenie doposiaľ regionálne ponímaného vývoja istých spoločensko-kultúrnych javov Prešova v zmysle európskej komunity, resp. integrity hudobného života v Európe. Všetky ciele sa jej podarilo naplniť na vysokej úrovni, preto **habilitačnú prácu Mgr. Renáty Kočišovej, PhD. odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe a habilitačnej prednáške odporúčam udeliť vedecko-pedagogický titul docent.**

Otázky na diskusiu:

1. V kapitole 4.1 sa venujete viacerým dielam Mikuláša Moyzesa, v rámci ktorých ste priblížili na Slovensku málo známe, ale podľa Vašich opisov veľmi vhodné a praktické školy hry na organe aj na klavíri. Je podľa Vás reálne venovať sa ich znovuoobjaveniu a ponúknuť ich súčasnému umelecko-pedagogickému prostrediu?
2. Na s. 65 uvádzate, že Ľudovít Vansa mal v pláne založiť na Slovensku obdobnú hudobnú školu ako v Prahe. Zostala táto myšlienka na úrovni vízie alebo sa nejakým spôsobom začala realizovať? V ktorom meste mala mať sídlo?

doc. PaedDr. Janka Bednáriková, PhD.

V Ružomberku dňa 9. 1. 2022